

„ЗЕЛЕНИТЕ“

ПОЛИТИЧЕСКА ПРОГРАМА

Съдържание

1. Стратегическа платформа	4
1.1. Опазване на околната среда	4
1.2. Устойчиво развитие	4
1.3. Развитие на демокрацията	4
Антитоталитаризъм.....	4
Утвърждаване на парламентаризма.....	5
Контрол върху службите за сигурност и секретните служби.....	5
Памет за тоталитарното минало.....	5
Гражданско образование в училище.....	5
Основни екологични права.....	5
Достъп до информация.....	6
Изборите.....	6
Разширяване на пряката демокрация.....	6
Промяна на конституцията.....	6
Роля на държавата.....	6
Антидискриминация.....	7
Правосъдие и правоприлагане.....	7
Защита от доминиране на корпоративни интереси.....	7
Вероизповедания.....	7
Полицията в служба на гражданите.....	8
Добро управление.....	8
Повишаване качеството на администрацията.....	8
Открита и прозрачна администрация.....	8
Публично-частни партньорства.....	8
Обжалване на незаконните действия на администрацията.....	9
1.4. Външна политика	10
България и Европейския съюз.....	10
Страните в нашия регион.....	10
Глобални тенденции.....	10
Укрепване на ООН.....	11
Глобална отговорност.....	11
2. Оперативни приоритети	12
2.1. Природа и околна среда	12
Обща политика в областта.....	12
Биоразнообразие, защитени територии, Натура 2000.....	13
Гори.....	14
Води.....	15
Въздух.....	16
Почви.....	17
Промени в климата.....	18
Суши и наводнения.....	19
2.2. Общество	19
Население, демографска криза, раждаемост.....	19
Гражданско общество.....	20
Достъп до информация.....	21
Подкрепа за местни инициативи.....	21
Образование и наука.....	23
Достъпност.....	23
Прозрачност.....	24
Значимост.....	24
Конкурентноспособност.....	25

Ефективност.....	26
Здравеопазване.....	27
2.3. Стопанство.....	28
Земеделие.....	28
Генно модифицирани организми.....	29
Устойчив туризъм.....	30
Екологичен транспорт.....	30
Управление на отпадъците.....	31
Строителство и жилищен фонд.....	32
Енергетика.....	33

„ЗЕЛЕНИТЕ“

ПОЛИТИЧЕСКА ПРОГРАМА

1. Стратегическа платформа

1.1. Опазване на околната среда

Живата и нежива околна среда на човешките общества и икономики е основният ресурс, който ги захранва и поддържа през цялата им история.

Ето защо е необходимо опазване и разумно ползване на природното богатство на планетата.

Богатата и запазена природа на България е от голямо значение за европейския континент.

За съхранението на това национално богатство "Зелените" ще предприемем активни действия по въвеждане на екологично образование, съдействие за развитието и прилагането на екологично-щадящи технологии, подкрепа за местните власти и общности в техните инициативи за устойчиво развитие, насочване и стимулиране на научните и инженерни общности за налагане на екологично-съобразни технически подходи и решения.

1.2. Устойчиво развитие

"Зелените" разбираме устойчивото развитие като пълноценен социално-икономически модел, който осигурява благоденствие на днешните поколения и гарантира поне толкова обезпечен достъп до ресурси за бъдещите поколения.

Същевременно съзнаваме, че това състояние не може да се постигне само на местно или национално ниво - то налага сътрудничество и координация в европейски и световен мащаб.

"Зелените" работим за създаването на работеща национална стратегия за устойчиво развитие, която да хармонизира националната политика в областта на икономиката, обществените отношения и околната среда със световно приетите изисквания за такова развитие.

1.3. Развитие на демокрацията

Антитоталитаризъм

"Зелените" не приемаме каквито и да било форми на тоталитаризъм, категорично осъждаме комунистическия режим и ще работим за развитието на съвременно демократично общество.

Утвърждаване на парламентаризма

"Зелените" ще работим за качествено ново значение на Народното събрание като основна институция на демокрацията - чрез увеличаване прозрачността на работата му, участие на гражданите в иницириането и обсъждането на законопроектите. Ние оценяваме като евтин популизъм тенденцията за формиране на партии около отделни лидери, медийни звезди или бизнесмени без конкретна политическа идеология и управленска програма. Обявяваме се за завръщане на партиите с ясна идеология в политиката. „Зелените" ще работим за утвърждаване на политическите партии като инструмент за формиране и изразяване на волята на гражданите. "Зелените" настояваме за ясно определени критерии при прозрачно държавно финансиране на предизборните кампании и разпределяне на средствата.

Контрол върху службите за сигурност и секретните служби

"Зелените" ще работим за постигане на регламентиран и постоянен парламентарен контрол върху службите за сигурност и секретните служби, разширяване и улесняване на достъпа до обществена информация.

Памет за тоталитарното минало

"Зелените" настояваме за пълно отваряне на тоталитарните архиви и досиета на специалните служби отпреди 1989 г., както и осигуряване на тяхната публичност.

Гражданско образование в училище

"Зелените" ще работим за засилване ролята на програмите за възпитаване на младото поколение в ценностите и принципите на демокрацията и гражданското общество.

Основни екологични права

"Зелените" работим за признаване на статут на основни човешки права:

- право на чист въздух
- право на чиста вода
- право на чиста околна среда

"Зелените" защитаваме правото на иск за защита от нарушения на екологичното законодателство за всеки гражданин срещу нарушителя и срещу противоправно бездействащите държавни институции, както и правото и практическо упражняване на регресен иск на държавата срещу всеки неин служител, причинил вредите, които са довели до отговорност на държавата. Ще иницирираме създаването на съответното законодателство, което регламентира тези права.

Достъп до информация

"Зелените" считаме, че достъпът до обществена информация следва да бъде бърз, максимално улеснен и обхванен. Предлагаме либерална законодателна основа, осигуряваща прозрачно управление, своевременно публикуване на всички документи от обществен интерес (включително в Интернет) и за изграждане на култура на администрацията при предоставяне на информация и работа с граждани.

Изборите

"Зелените" настояваме за приемане на избирателен кодекс и сме за засилване на ролята на мажоритарния и преференциален избор.

Разширяване на пряката демокрация

"Зелените" работим за повече възможности за участие на гражданите при предварителното обсъждане на важни управленски решения, законопроекти, програми за развитие и др. Това участие следва да се реализира чрез референдуми, допитвания и обществени обсъждания. Необходимо е въвеждането на право на гражданите за законодателна инициатива.

Промяна на конституцията

Време е за нов обществен договор, адекватен на времето на завършил преход и членство в Европейския съюз. Това означава промяна на посткомунистическата Конституция, действаща в момента.

Роля на държавата

„Зелените“ считаме, че императивите на пазарната икономика и либерализма могат да бъдат съвместими с определени форми на държавно регулиране, което е необходимо за компенсиране на областите, където принципите на пазара не действат, за включване на външните разходи и за осигуряване на по-справедливо разпределение на обществените услуги. „Зелените“ смятам, че провежданата през прехода политика на ненамеса в икономическия живот е адекватна само за началния етап на възстановяване на пазарната икономика в България и по-нататъшното икономическо развитие е невъзможно без държавата да поеме своите отговорности за създаване на благоприятен бизнес-климат чрез подобряване на образованието, здравеопазването, социалната защита, съдебната система, законодателната и изпълнителната власт. Ние сме за държава, гарантираща правата и свободите на гражданите, поставена под техния демократичен контрол, включително и с

широко използване на инструментите на пряката демокрация. На тази основа ще настояваме за изработване и приемане на нова Конституция на България.

Антидискриминация

"Зелените" сме за недопускане на всяка дискриминация, основана на етнически произход, вероизповедание, пол, възраст, здравен статус, сексуална ориентация и за активно участие на държавата в осигуряването на равни права за реализиране на индивида.

Правосъдие и правоприлагане

Основна задача при изграждането на правовата държава е противодействието на корупционните практики и повишаването на ефективността на правораздавателните органи, както и привеждане на действащото национално законодателство в работещ за обществото вид.

За тази цел ние ще съдействаме при:

- противодействието на корупционните практики в рамките на самата изпълнителна власт чрез създаване на механизми за прозрачност и отчетност;
- повишаване на ефективността на правораздавателните органи чрез създаване на инструменти за информиране на обществеността за резултатите от тяхната дейност и санкционирането на закононарушителите;
- привеждане на действащото национално законодателство в работещ за обществото вид - чрез анализ на причините за неприлагане на законодателството и практика и предложения за промени в тях.

Защита от доминиране на корпоративни интереси

Позицията на "Зелените" е, че е необходимо въвеждане на стриктно анти-монополно законодателство със засилена защита на обществения интерес.

Вероизповедания

"Зелените" сме за зачитане на правото на всеки сам да избира и изповядва своето вероизповедание, основано на общочовешките ценности или на правото на атеизъм. Поддържаме недопускане на натрапване на което и да е вероизповедание и запазване на светския характер на образованието.

Полицията в служба на гражданите

"Зелените" сме на мнение, че е необходимо категорично налагане на презумпцията, че основната дейност на полицията е защитата на гражданите от насилие и посегателства. Обявяваме се за нулева толерантност към полицейското насилие и превишаване на правата на полицията спрямо граждани.

Добро управление

Нашата цел е чрез тотална промяна в начините на управление на страната да се постигне добро управление в услуга на гражданите на България.

"Зелените" разглеждаме реализацията на доброто управление в "следните няколко основни насоки:

Повишаване качеството на администрацията

Основен принцип на политиката на „Зелените“ е финансово стимулиране за можешите и развиващите се професионално служители и нулева толерантност към недобросъвестните и некомпетентните.

Открита и прозрачна администрация

"Зелените" се обявяваме за пълна прозрачност във всички действия на администрацията и изкореняване на наследената традиция информация на граждани да се предоставя само след разрешение от началниците. "Зелените" смятаме, че всички стопански субекти, които желаят да получат обществени средства или достъп до обществен ресурс, следва да приемат принципа на откритостта и съответно всяка информация, съобразена със Закона за личните данни, да бъде безусловно достъпна. Практиките за обслужване на "едно гише" трябва да се превърнат от демонстрационни в действащи за цялата територия на страната. Наборът административни услуги, достъпни през интернет, трябва да се увеличава, а тяхното качество и капацитетът на обслужващите административни звена значително да се подобрят. Да се регламентира принципът на „Мълчаливото съгласие“ в работата на институциите на всички нива.

Публично-частни партньорства

"Зелените" сме на позицията, че част от функциите по предоставяне на обществени услуги в съвременните държави могат да бъдат осъществявани много по-качествено, ефективно и легитимно от граждански структури. Ние подкрепяме разтоварването на държавната администрация от провеждане на редица политики и възлагането им на браншови организации, профсъюзи и неправителствени организации при пълна прозрачност на избора на последните и непрекъснат граждански контрол върху тях.

Изготвянето и осъществяването на всички концесионни и инвестиционни проекти трябва да става при максимална обществена информираност и отчитане на икономическите, социални и екологични ползи и загуби. На етапа на проектиране и договаряне трябва да се дефинират ясно обществените ползи от проекта за целия му период, а също и работещи механизми и критерии за контрол; да се провеждат действителни обществени допитвания за проектните алтернативи и дейности.

Обжалване на незаконните действия на администрацията

"Зелените" смятаме, че общественият интерес може най-добре да бъде защитен чрез въвеждането на „популярен иск“, т.е. право на всеки гражданин да може да атакува съдебно всяко решение на публичните органи, като ископодателят следва да доказва само, че е засегнат обществен интерес, а не че той или тя е лично заинтересован.

За целта ние ще работим за:

- въвеждане на двукамарно Народно събрание;
- избор на президента от Народното събрание и ограничаване на функциите му само до представителни;
- приемане на нов Закон за нормативните актове;
- нова организация на работата на Министерски съвет, според която при вземане на решения да има баланс между икономическите, социалните и екологичните институции;
- нова система на съгласуване на проектите за закони и други нормативни актове;
- ликвидиране на практиката да се създават "мега-министерства" или еkleктични структури;
- създаване на държавни агенции с изпълнителни функции и ликвидиране на дублиращи структури в различните министерства;
- увеличаване прозрачността при подготовката на законодателни текстове и участие на обществеността на най-ранен етап от подготовката чрез обществени обсъждания на възможните конфликти;
- административна реформа с намаляване броя на общините и по-ясно дефиниране на възможностите за самоуправление на отделните населени места;
- изборност на регионалните структури на управление (областни управители);
- създаване на консултативни органи за развитие на плановите региони;
- лустрация в прокуратурата, съдебната система и следствието;
- въвеждане на действаща система за постоянен взаимен контрол между отделните власти - законодателна, съдебна и изпълнителна;
- възлагане на управленските функции на изпълнителни агенции;
- промяна на статута на националните радио и телевизия от държавни към обществени и контролирани от обществен съвет;

- промяна на Закона за държавния бюджет с фиксирана времева рамка и публикуването му 30 дни преди внасянето му в парламента;

1.4. Външна политика

България и Европейския съюз

Във външнополитически аспект най-значимото предизвикателство пред България е утвърждаване на страната ни като активен, стабилен и отговорен член на Европейския съюз. Европейският съюз е общност от хора, споделящи ценности като мир, сътрудничество и устойчиво развитие, и „Зелените“ работим за това той да бъде водеща световна сила в борбата с климатичните промени, ядрената заплаха и бедността. В този контекст ние подкрепяме развитието и укрепването на институциите на Европейския съюз, така че той да се превърне в демократична федерация на равнопоставени държави, въз основа на стратегическите документи на ЕС - Лисабонската и Гьотеборгската стратегии. Превръщането на ЕС във водеща икономическа сила в света е възможно само при приоритетното опазване на всички компоненти на околната среда, чрез широкото прилагане на високите технологии, доброто образование и върховите наuchnotехнически открития.

"Зелените" подкрепяме разпространението на модела и ценностите на ЕС като световен пример за демокрация, стабилност и просперитет.

Страните в нашия регион

„Зелените“ работим за запазване и развитие на ролята на България като стабилизиращ фактор на Балканите чрез политика на толерантност и подпомагане на страните от региона до покриването на критериите за членство в ЕС. Същевременно "Зелените" настояваме в хода на подготовката за еврочленство от тези страни да се изисква стриктно спазване на екологичните норми и практики на ЕС.

Заедно с това работим за запазване на естествените природни връзки - екологични коридори между съседни държави за съхраняване на биоразнообразието и стабилността на околната среда.

Готови сме да предоставим опита на природозащитните организации от България, за да се избегнат злополучните практики с екологични катастрофи, причинени от лошо стопанисване на природните ресурси в обществения и частния сектор, на което е жертва страната ни през годините на интеграция в ЕС.

Глобални тенденции

"Зелените" не сме безучастни към другите актуални въпроси на международната политика. Загрижени сме от наличието на значими количества ядрени оръжия и други оръжия за масово унищожение. Масовата индустриализация през XX в. е израз на стремежа на всички хора по Земята да

живеят по-добре, да получават по-високи доходи, да живеят при по-добри условия на живот. Този стремеж е естествен, но когато не се отчита влиянието на индустриализацията върху околната среда, той е пагубен. Затова промените в климата и влошаването в качествата на околната среда са едни от най-големите заплахи за човешката цивилизация и няма друг въпрос, бил той икономически или политически, с по-голямо глобално значение във външната политика. С оглед на това считаме, че е необходимо да се обединят усилията на всички държави и да се постигнат нови споразумения, които да заместят неработещия Протокол от Киото. Съпротивата на някои водещи световни сили превръща тази задача в огромно предизвикателство, още повече, че подмяната на технологиите в световен мащаб в ключови отрасли като автомобилостроене, енергетика и металургия ще коства много средства и ще предизвика огромно социално напрежение. Само партия с подчертано екологично мислене като "Зелените" би могла да бъде твърда и последователна в осъществяването на този най-важен приоритет за България.

В процеса на своята работа "Зелените" е отворена за сътрудничество със сродните партии и с други демократични политически организации.

Укрепване на ООН

"Зелените" подкрепяме утвърждаването на ООН като основен инструмент за гарантиране на демокрацията в процеса на глобализация. Същевременно „Зелените“ са за подобряване на ефективността на работа на тази организация чрез намаляване на бюрокрацията и оптимизиране на процедурите.

Глобална отговорност

„Зелените“ споделяме разбирането, че много от проблемите на съвременния свят могат и трябва да бъдат решавани на глобално ниво. Сред тях са опазването на природата, борбата с промените в климата, запазването на мира, ликвидирането на трафика на хора и наркотици, борбата с някои болести и т.н. В същото време ние виждаме проблемите, свързани с работата на ООН и неговите агенции, както и на международните финансови институции (МВФ, Световната банка, СТО и др.). Като отчитаме цялата сложност на съвременната глобална архитектура, „Зелените“ се обявяваме за:

- реформа на Световната търговска организация в посока на отстояване на принципите на устойчивото развитие;
- преценка дейността на международните финансови институции (МВФ, Световната банка, Европейската инвестиционна банка, ЕБВР и др.) и реформирането им в агенции за подкрепа на устойчивото развитие.

2. Оперативни приоритети

2.1. Природа и околна среда

Обща политика в областта

Опазването на природата и осигуряването на здравословна околна среда е основен приоритет на „Зелените“. Въпреки големия брой закони и разпоредби и относителното им хармонизиране с международното законодателство, съществуват редица пропуски, които обезсилват тяхното действие. Това в съчетание с липсата на политическа воля и действащи институции за контрол, както и повсеместната корупция, води до безнаказано унищожаване на природата, влошаване и унищожаване на околната среда.

Като споделяме основните принципи и ценности на зелените движения по света, ние работим за:

- Подобряване и налагане на законодателство, което гарантира цялостен подход за защита на природата и околната среда от негативните човешки дейности.
- Премахване на субсидиите за дейности, разрушаващи природата, включително неустойчиво горско стопанство, неустойчив туризъм, експлоатация на изкопаеми горива, строеж на язовири и микроязовири, минни дейности, генно инженерство и земеделски монокултури. Въвеждане на данъчни и кредитни облекчения и пренасочване на субсидиите към природосъобразни дейности: сертифицирано горско стопанство и биологично земеделие, алтернативен туризъм, енергийна ефективност и природосъобразни източници на енергия.
- Пълна реформа на Министерство на околната среда и водите и превръщането му в институция, която реално защитава природата.
- Въвеждане на независима процедура по Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), при която инвеститорът не плаща директно на експертите, които оценяват неговия проект. Увеличаване на гражданското участие в експертните съвети по ОВОС.
- Включване целите за опазване на природата във всички секторни политики: икономика, енергетика, финанси, селско и горско стопанство, транспорт и др.
- Интегриране на целите за опазване на природата във всички регионални и местни политики и практики за развитие.
- Увеличаване на гражданския и обществен контрол върху дейността и вземането на решения от институциите.

Биоразнообразие, защитени територии, Natura 2000

Здравите екосистеми са от изключително значение за човешкия живот. Но темповете на изчезване на биологичните видове са от 100 до 1000 пъти по-високи сега, отколкото във времето преди да се появи човекът. Само 20% от горите на Земята са в „добро здраве“, сравнително незасегнати от разрушителни човешки дейности. Голяма част от реките са замърсени или унищожени от инженерни съоръжения. Голяма част от морското крайбрежие е презастроено с индустриална и туристическа инфраструктура. Инвазията на неместни видове растения, животни и болести расте бързо. България е между страните с най-голямо биологично разнообразие в Европа. Тук се срещат почти всички основни типове природни местообитания в Европа.

Драстичното унищожаване на местообитания и изчезването на биологични видове в България, особено през последните 10 години, се дължи основно на недоброръководни икономически дейности, както и на подкрепящото бездействие на държавата. Тези дейности, насочени единствено към бърза печалба, допълнително задълбочават проблемите, свързани с промяната в климата, глобалното неравенство и унищожаването на местните култури и поминъци. А в момента МОСВ е само бюрократична пречка, без да следи за опазването на околната среда. Ако не променим тази ситуация, има опасност да завешаем на децата и внуците си една страна със силно увредена природа.

Над 34% от страната са предложени за защитени зони в НАТУРА 2000, а само 5% са съществуващите защитени територии. Досегашните правителства не желаят да опазват и управляват ефективно тези територии и позволяват тяхното безогледно разрушаване.

Приоритети за политическо действие:

- Работим за създаване и налагане на практики, с които да опазим и възстановим местните растения, животни и естествените им местообитания.
- Ефективно премахване на браконьерството чрез създаване на добре платена и независима горска стража, включване на местните общности в приходите от лов и риболов и в опазването на природата.
- Създаване на система за ефективност при строителния контрол
- Ясна концепция за управление на защитените зони от НАТУРА 2000.
- Увеличаване площите на защитените територии.
- Ясна дефиниция на режимите в заповедите за обявяване и плановете за управление на защитените територии и зони.
- Въвеждане на икономически стимули и дългосрочни програми за увеличаване на доходите и ползите за местните хора.
- Включване на местното население в управлението на защитените зони и територии.

Гори

Горите на България покриват над 1/3 от територията на страната. Те осигуряват чист въздух и чиста питейна вода за хората. Дават дом за флората и фауната в страната. Допринасят за естествения кръговрат на веществата. Пазят почвеното ни богатство и са естествена защита от ерозия и наводнения.

Освен дървен материал за редица индустрии и биомаса за отопление на населението, горите са източник на редица хранителни и лечебни продукти - плодове, гъби, билки. Те са и любимо място за отдых на много хора.

Горите на България са предимно държавни - около 80% от всички горски територии. Те са публично благо с незаменимо обществено значение. За българските гори се грижат по-малко от 8 000 души.

През 2007 година само заради пожарите нашите гори загубиха 10% от своята територия. За опустошаваните от браконieri територии данни няма - налице са данни за конфискувани стари лади, моторни триони, каручки и неизвестни количества дървен материал. Знаем за заведени съдебни процедури, но не и за ефективни наказания (т.е. такива, които да предотвратяват рецидивите на горско унищожение). Категорични сме, че повечето от тези проблеми се коренят в значителните несъвършенства на Закона за горите.

Приоритети за политическо действие:

- Справедливо държавно субсидиране на дейностите в горите и ефективно наказание за нарушителите и осъществяващите вредни икономически практики.
- Модернизиране на стопанисването и ползването на горите, въвеждане на електронни системи за мониторинг и оценка и обвързването им със системите за мониторинг и оценка на МОСВ и неговите агенции.
- Своевременно внедряване на нови технологии и световни открития в горското стопанство и свързаните производства.
- Ясен ред и съгласуваност на действията на държавните и местните институции, имащи отношение към опазването на околната среда, ползването на горските територии и налагането на ефективни наказания за престъпните правила и закона.
- Прозрачност и отчетност в ползването на горите и горските продукти на регионално и местно ниво.
- Насърчаване и подпомагане желанието за промяна у стопанските ползватели на горските ресурси.
- Горска сертификация и многофункционално устойчиво ползване на горските ресурси: дървесина, недървесни горски ресурси (гъби, плодове, билки, др.), регулиране на водния ресурс, убежище за дивеч и редки животни.
- Радиални промени на досега действащите лесоустройствени практики и привеждането им в съответствие с изискванията за опазване на горските местообитания, произтичащи от европейските Директиви за хабитатите и птиците и със съвременните виждания.

- Определяне в бъдещите нормативни документи като първостепенни функции на горите: средообразуваща, консервационна, рекреационна и противоерозионна функции и едва като второстепенна функция - тяхното стопанско значение за добив на дървесина.
- Преустановяване на стопанското ползване на стари, незасегнати, естествени гори и гори в "затворени басейни".
- Промяна на Наказателно-процесуалния кодекс в посока по-строги и действащи наказания.

Води

Водата е най-важното нещо за живота. Ресурсите от чиста вода постоянно намаляват благодарение на неправилно управление и недалновидни човешки дейности като замърсяване и неефективно ползване в промишлеността и земеделието, обезлесяване и залесяване с неподходящи видове, пресушаване на влажните зони и други. Интензивното разрастване на населените места, развитието на енергетиката и земеделието става за сметка на нуждите от вода за функциониране на естествените водни екосистеми. Ползването на водите за промишлени нужди взема превес над питейните нужди и напояването. Особено негативно е въздействието от интензивното строителство по Черноморието, където масовото разрастване на курортите не е съобразено с наличните ресурси от питейна вода и средства за пречистване на отпадните води. Пълзящото застрояване все по-високо в планините за задоволяване на тесни икономически интереси отнема и влошава качеството на питейната вода в разположените в подножието селища. Примерът с отдаване на концесия на ВиК София е хисторически отрицателен не само за България, но вече и в европейски мащаб. Въпреки това по подобна схема се подготвят концесии и в други градове от страната под натиск на международни финансови институции. „Зелените“ работят за прекратяването на тази практика.

Приоритети за политическо действие:

- Стриктно прилагане на природозащитното законодателство, свързано с водите и промяната му с цел гарантиране приоритетно задоволяване на питейните и другите екологични нужди.
- Строг контрол върху ползването на водния ресурс.
- Въвеждане на система от адекватни стимули и санкции за предотвратяване замърсяването и разхищаването на водата.
- Въвеждане на ефективни системи за напояване в земеделието.
- Постигане на благоприятно екологично състояние на водните обекти в съответствие с европейските практики и законодателство.
- Поетапно осигуряване на пречиствателни съоръжения за населените места и всички промишлени обекти и въвеждане на устойчиви екосъобразни практики като изкуствени влажни зони за малки населени места.

- Осигуряване на достатъчно питейна вода и програми за пестеливо ползване на водите в бита и подновяване на водопреносните системи.
- Осигуряване на система за обективна оценка на наличните водни ресурси при инвестиционни проекти и недопускане на реализирането им в случай на негативна оценка.
- Пълна ревизия на концесията на „Софийска вода“, преоценка на подхода за отдаване на концесии на водоснабдителните услуги като единствено решение.

Въздух

Въздухът е основна част от най-чувствителната компонента на природната среда - атмосферата. Основните негативни фактори, влияещи върху качеството на въздуха, са замърсяванията от промишлеността, транспорта, енергетиката и урбанизацията. Средствата за противодействие на тези фактори са способностите на екосистемите за възстановяване и целенасочените човешки действия. „Зелените“ работим за намаляване въздействието на вредните фактори и увеличаване на ефекта от положителните.

Състоянието на въздуха влияе както на спецификата на микроклимата, така и на процеси като глобалното затопляне и изтъняването на озоновия слой. Затова политиката спрямо въздуха има както локални, така и трансгранични въздействия и съответно отговорности.

Като първа стъпка в системата за мониторинг на въздуха в България трябва да се увеличи броят на измервателните станции, за да се събира пълна информация за състоянието на атмосферата. Тази информация трябва да е публично достъпна и своевременно оповестявана. „Зелените“ работим за засилване ефективността на контрола, приравняване на санкциите за замърсяване с европейските и налагане на механизми за предотвратяване при спазване на принципа „Замърсителят плаща“*.

Приоритети за политическо действие:

- Засилване наблюдението на въздуха в градските и промишлени райони.
- Създаване на нови пунктове за мониторинг на въздуха, както и увеличаване на мобилните такива за постигане на ефективно национално наблюдение.
- Доизграждане на системата за радиационно наблюдение.
- Провеждане на информационни и образователни кампании сред населението по отношение на състоянието на въздуха и основните му замърсители.
- Популяризиране и насърчаване на зелени практики: залесителни мероприятия, възобновяеми енергийни източници, екологичен транспорт и др.
- Увеличаване на гражданското участие при контрола на замърсителите на атмосферата в България.

- Налагане на санкции и механизми за спиране на процесите на замърсяване.
- Сътрудничество и координация със съседни страни по отношение на качеството на атмосферния въздух и трансграничните замърсители.
- Създаване в България на център за координация на политиките и мониторинг за атмосферния въздух над Балканския полуостров.

Почви

От състоянието на почвата зависи изхранването на хората и развитието на земеделието. Освен от естествените климатични условия състоянието на почвите зависи пряко от начина на земеползване - сеитбообръщения*, обработки на почвата и противоерозионни мероприятия, както и наличието на различни замърсители - тежки метали, петролни продукти, пестициди, минерални торове, строителни отпадъци и нерегламентирани сметища. Плодородният почвен слой се унищожават също така и в следствие на ерозия, дефлация*, несъобразено с условията строителство, добивни дейности и интензивно земеделие.

Около 80% от почвите в България са подходящи за развитие на биологично селскостопанско производство, докато интензивното земеделие през последните 50 години е довело до сериозни екологични щети - ерозия на почвата, разрушаване на ландшафта, прекомерно ползване и замърсяване на водите, загуба на биоразнообразие.

Развитието и прилагането на превантивните инструменти за опазване на околната среда е от съществено значение за опазване на почвите.

Приоритети за политическо действие:

- Създаване на специален закон, както и на стратегия за опазване на почвите като природен ресурс. Подобряване на координацията между ведомствата, имащи отношение по проблема.
- Регулиране на торенето и създаване на механизъм за спазване на изискванията към водите за напояване.
- Съобразяване на земеползването с условията на засоленост.
- Извършване на пълна инвентаризация на замърсените места.
- Развиване на система за периодично набиране на информация за локални почвени замърсявания и възстановяване на вредите.
- Разработване на програми за проучване и ремедиация* на почвите.
- Разработване на превантивни противоерозионни програми.
- Изискване за рекултивация на нарушените терени при концесии за добив на природни богатства.
- Строг контрол при използването на утайките от пречистване на отпадни води за нуждите на земеделието.

Минимизиране замърсяването на почвите с нефтопродукти, ПАН (полиароматни въглеродороди) и ПСВ (полихлорирани бифенили) и задължително почистване на замърсените земи.

Промени в климата

Формирането на адекватни национални политики по изменението на климата изисква не само да се вземат предвид преките и физически последиствия, засягащи живота в страната, но и индиректните глобални последиствия, неизбежно възникващи от взаимодействието с други въздействия върху природата в света.

Секторите с главна роля за промените в климата са енергетика, транспорт, селско стопанство.

Приоритети за политическо действие:

- Ние работим за това изменението на климата да присъства като фактор, влияещ върху стратегиите не само на ведомствата, свързани с околната среда, енергетиката, транспорта и земеделието, но и на институциите, разработващи политики в сферите на икономиката, външните работи, отбраната, образованието.
- Ние насърчаваме разработването на чисти и ефективни нисковъглеродни технологии чрез пряка и непряка държавна подкрепа, за да придобият масовост и цената им да стане конкурентна.
- Ние работим за премахване на пречките пред промяната на поведението на потребителите и индустрията. Това е особено важна предпоставка за всяка политика в борбата с климатичните промени. Ключово за формиране на общественото поведение и подкрепата за действията на национално и международно ниво е разясняването и разпространяването на информация за естеството на климатичните изменения и последиствията от тях. Наложително е разработване и въвеждане в училищата на образователни програми по темата.
- Работим за въвеждане на „въглероден данък“, чрез който да се изпълни принципът "Замърсителят плаща".
- В транспортния сектор нашата политика е към намаляване на зависимостта от моторизирания транспорт и на ненужното ползване на МПС. За това са необходими дългосрочни промени за премахване на досегашните остарели градоустройствени практики за зонироване и квартална архитектура, които създават зависимост от моторизирания транспорт.

Суши и наводнения

Най-ясните изражения на промените в климата са зачестилите явления като суши и наводнения. През последните години България претърпя значителни човешки и материални загуби от наводненията и сушите. Бездействието и неправилните държавни решения и политики увеличиха негативния ефект от тези природни катаклизми.

Хората неправилно се опитват да контролират реките, вместо да контролират ползването на земите в близост до тях. В България над 90% от реките в равнините и низините са променени от хидромелиоративни съоръжения, основно през последните 60 години. Заради оползотворяването на всяка педя земя коритата на реките са изправени и затворени от диги в тесни канали. Много жилищни и промишлени сгради са построени в заливните територии на реките. Въпреки всички технически съоръжения щетите от наводнения се увеличават, а ползите от „извоюваните“ от реката земи не могат да компенсират загубите от унищожаване на естествените крайречни екосистеми. Коририрането на реките понижава нивото на подземните води и осушава околните земеделски земи.

Приоритети за политическо действие:

- Разработване на комплексни мерки за борба с наводненията, съобразени с водещите световни и европейски практики.
- Въвеждане на природосъобразна система за ограничаване на щетите от наводнения с основен принцип: „Повече място за реките“.
- Възстановяване на връзката на реките с прилежащи заливни територии, които ще поемат „високите вълни“ при условия за наводнения, ще намаляват силата на водата и ще бъдат острови за биоразнообразието.
- Прекратяване обезлесяването на речните водосборни басейни. Това ще намали ерозията и поройните прииждания по склоновете.
- Спиране унищожаването на запазените крайречни гори под претекста „почистване на речните корита за увеличаване проводимостта“.
- Създаване на работещ модел за прогнозиране на наводненията.

2.2. Общество

Население, демографска криза, раждаемост

В свят, който е вече критично пренаселен, нашата страна губи население и се намира в остра демографска криза. В тази ситуация е необходима качествено нова социална политика, стимулираща раждаемостта. Страната ни се нуждае от деца, чиито потребности са задоволени, на които се гарантира качествено начално и средно образование и конкурентноспособно обучение в университети. В допълнение към това държавата трябва да създаде стимули - преференциална кредитна и данъчна политика - за задържане на младите хора

в страната. Създаване на бизнес климат, осигуряващ възможности за професионална реализация и развитие. Неотменна част от този процес е и промяната на Закона за държавния служител в посока стимулиране на смяната на поколенията и постигането на качествено ново ниво на обслужване в държавния апарат.

„Зелените“ работим за превръщането на България в естествен притегателен център за българите, живеещи зад граница.

Приоритети за политическо действие:

- Създаване на обществена нагласа и качествено нова политика за насърчаване на раждаемостта.
- Създаване на кредитни и данъчни стимули за задържане на младите хора в страната.
- Приемане на нов Закон за държавния служител.
- Създаване на ясна стратегия и политика на Министерството на труда и социалната политика, която да обуславя преодоляването на демографската криза, с гарантирана приемственост при смяна на политическата власт.
- Укрепване на връзките с българските общности в чужбина.
- Увеличаване на възможностите за обучение и работа в страната на българите, живеещи в чужбина.

Гражданско общество

„Зелените“ смятаме, че в България липсва действащо общество и в частност гражданско такова. Апатията по всякакви обществено значими въпроси е явен показател за това. Като причини за тази апатия ние виждаме:

- липсата на политическо представителство на мнозинството от гражданите на всяко политическо ниво, която дезинтересира отделния индивид от случващата се политика и бъдещото развитие на държавата (и резултира в ниска избирателна активност);
- пълното нежелание на т. нар. „политическа класа“ да информира и популяризира действащата реална политика и да създаде предпоставки за развитието на гражданското общество (представянето на несъществени събития за водещи новини, определящи обществения интерес, за сметка на важните решения и задължения, предопределящи бъдещето на страната).

„Зелените“ ще работим за налагането на принципно нова информационна политика от страна на управляващите и държавата, която да обуславя обществено участие при взимане на важни за страната решения и цялостна прозрачност на управлението. Такава политика би създавала условия за възникване на гражданско общество.

Достъп до информация

„Зелените“ ще работим за промяната на Закона за достъп до информация в посока на регламентиране/гарантиране на пълен достъп до информация, строг контрол на спазването му и налагането на санкции при неспазването му.

Подкрепа за местни инициативи

За постигането на своите цели „Зелените“ ще работим активно сред местните общности за постигане на устойчиво местно развитие, отчитайки техните специфични интереси и културни особености. Политическата подкрепа и окуражаването на местните инициативи за развитие (включително инвестиционни) са главно необходимо условие за това и естествен елемент от инструментите за въздействие на европейските екологични и демократични движения.

Практиката на ЕС показва много добри примери за многостранно печеливши („\ут-\ут“) местни стратегии, при които скорошната икономическа печалба се реализира не въпреки, а в съгласие със средносрочното устойчиво развитие, социалната справедливост и цялостната регионална конкурентоспособност. Скорошното еврочленство открива пред нашата страна богат спектър от възможности за партньорство и за финансова подкрепа при постигането на целите на устойчивото развитие, фокусирани от будната инициатива на местните хора („Местен дневен ред 2000“, подход „Лидер“, „Интеррег“ и други).

Своевременното популяризиране и практическото използване на тези възможности е едно необходимо условие България с нейното природно богатство да подобри по-чувствително както жизнения стандарт, така и качеството на живот на своите граждани. Така страната ни ще започне да се доближава до някои държави членки с много по-неблагоприятни природни условия, компенсирани успешно от тяхната забележителна местна социална интеграция и партньорство за устойчиво развитие. „Зелените“ призоваваме за незабавно започване на отговорен обществен и политически дебат по този значим аспект на развитието на страната и имаме готовност активно да допринесем за провеждането му.

За реализация на подхода "отдолу-нагоре" са необходими следните елементи:

- набелязани специфични проблемни приоритети за местно развитие, които да се адресират чрез местни инициативи;
- административни механизми и стимули за инициатори на подобни инициативи;
- подпомагаща социална среда, по-конкретно мрежи от подпомагащи информационни и консултативни центрове, поддържани от местната и централна власт, бизнеса, академичната общност и гражданското общество.

Практическото интегриране на тези елементи в България трябва да се предхожда от подготовката на съдържателни и приложими концепции, съобразени с действащото законодателство и социалния климат в България. „Зелените“ работим и си сътрудничим активно с изявени природозащитни организации в страната, местната власт, бизнеса, академичната общност и гражданското общество за запълването на тази празнина в полза на дългосрочните обществени интереси. При това максимално ще се обръща внимание на приложението на натрупания опит и добрите практики от подобни политики и инициативи в страните с висок ангажимент към устойчивото икономическо и социално развитие, и особено в държавите членки на ЕС.

Като следваща стъпка от своя интегриран подход „Зелените“ активно подкрепяме широкото разпространяване на информация за добри практики, натрупан опит и конкретни възможности за местни и международни партньорски инициативи като част от своята цялостна информационна и комуникационна политика. Ще бъде поставен акцент върху подходи, шадящи околната среда. Хаотичната и фрагментарна информация ще бъдат систематизирана и обогатена. Тя трябва да бъде съобразена с интересите на специфични целеви групи, например местни власти, младежки мрежи и организации, локални мрежи за подкрепа на бизнеса и др.

В другата посока на този двустранен обществен диалог партията ще служи като посредник по въпроси от тази категория между местни инициативни групи, както и с отговорните органи на местната и централна власт. Целта на описаните дейности е информиране на обществеността и изграждане на отношение за активно и самостоятелно търсене на решения за бариерите пред местното развитие.

Инициативата за опазването на околната среда и за местното развитие в мнозинството държави членки на ЕС се проявява от ангажираните местни общности. Същевременно тя има политическо благоприятно положение и доказани механизми за осъществяване на подобни инициативи и въграждането им в местната и национална политика за развитие.

В България липсва интегриран управленски подход в тази посока, поради което общественото участие при взимането и изпълнението на управленски решения е ограничено. Препятстващ фактор са и широко разпространените неправомерни лобистки и корупционни практики в страната.

Друг аспект на тази управленска непълнота е сериозното объркване, което тя предизвиква у възникващите местни колективи с инициативи за развитие на своите общности.

След изготвянето на своите детайлни предложения „Зелените“ ще подложим на политически дебат въпросите за въвеждане на подобни конкретни механизми и стимули в българското законодателство и практика. Ще се обърне внимание на правомощията и достъпната финансова подкрепа за местните власти и легитимирането на нови лица - участници в местното развитие, които да представляват членове на местните интереси със специфични цели, проблеми или отношение към предприемани политики.

Друг аспект на този въпрос е актуализиране на програмирането и осъществяването на регионалното развитие на страната (в частност

взаимодействието на различните нива планови и стратегически документи за регионално развитие, а също разпределянето и упражняването на отговорностите за изпълнение и контрол на тези документи).

Приоритети за политическо действие:

- Разработване на политически концепции за широко въвеждане и стимулиране на интегрираните местни инициативи в България.
- Популяризиране на ползите от местните инициативи за развитие. Политически диалог за приемане на стимули за местните инициативи за развитие.
- Изготвяне на предложения за актуализиране на ЗРР, ЗУТ, ЗЧК и свързани с тях нормативни актове.

Образование и наука

"Зелените" залагаме като един от основните приоритети в нашата програма политиката за подобряване на качеството в системата на българското образование и наука. От първостепенна важност за България трябва да е реформирането и модернизиранието на системата, както и на учебните и научни програми в посока на съответствие със съвременните световни тенденции.

В условията на глобализацията и нарушаващото се равновесие на екосистемите от огромно значение за оцеляването на човечеството и стабилизирането на връзката човек-общество-природа са качеството и иновациите в науката и повсеместното им внедряване.

Нереализирана функция на образованието в България е неговият принос към конкурентноспособността на националните предприятия и към процеса на научни и приложни иновации. Като член на ЕС нашата страна трябва да приложи специални усилия в тази насока, предвид заложените цели в Лисабонската стратегия и в Стратегическите насоки на Общността за постигане на растеж и заетост.

През последното десетилетие в България се наблюдава значително изоставане по отношение на качеството. Това се случва въпреки обявяваната политика с изявен приоритет към образованието и науката от последните правителства.

Със съзнание за важността на тази сфера за развитието на обществото и отделния индивид и съобразявайки се с обстановката в България, ние обособяваме следните принципи, които ще се стремим да наложим, за да подобрим статуквото.

Достъпност

Всеки български гражданин трябва да има равен достъп до образование, независимо от своя етнос, религия, пол и социален статус. Мрежата от училища на основното и средното образование трябва да са съобразени с

демографските и урбанизационни характеристики на съответния регион. Достъпът до образование трябва да бъде ефикасно осигурен чрез подходящи решения и транспорт. Със същата цел много по-интензивно трябва да се използват и техническите възможности за дистанционно образование.

Приоритети за политическо действие:

- Създаване на национален фонд за кредитиране на студенти и млади учени.
- Задължително образование за всички български граждани до 16-годишна възраст.
- Разработване и осъществяване на локални транспортни решения за достъп до образование (училищни автобуси).
- Разработване на национална програма за действие за повсеместно въвеждане на възможности за дистанционно компютърно обучение.

Прозрачност

Ситуацията в българското образование и наука трябва да се представя пред обществото. Изразходваните средства, постиженията и проблемите в сферата трябва да се дискутират публично и ежегодно. Информация за количествените показатели трябва да бъде достъпна по Закона за достъп до обществена информация. Нужно е реално участие на настоятелствата и обществените съвети в управлението на учебните заведения.

Приоритети за политическо действие:

Изготвяне на национален поименен регистър на обучаваните и обучавашите.

- Задължителен вътрешен регистър за всички учебни институции.
- Задължителен външен одит на всеки 2 години за всички висши училища.
- Контрол върху системата за оценяване на учащите чрез средства за наблюдение и постигане на прозрачност и обективност.
- Изграждане на ефективна система за контрол на качеството на обучението във висшите училища и повишаване на студентското участие в нея.
- Установяване на по-тясно сътрудничество с Европейската мрежа за осигуряване качеството на обучение.
- Повишаване на ефективността на системата за акредитиране и следакредитационен контрол при висшите училища.

Значимост

Образованието и науката са основни за всяка една държава. В последните десетилетия в световен план се говори все повече за икономика на знанието и за важността от развитие на тази сфера. Факт е, че някои от най-силните

държавни икономики разчитат единствено на потенциала на научното познание. „Зелените“ работим за приобщаването на България към тези държави.

Приоритети за политическо действие:

- Подобряване на материално - техническата база.
- Увеличаване на извънкласните занимания и проекти.
- Увеличаване на процента от Брутният Вътрешен Продукт за наука и образование.
- Оформяне на студентски селища ('кампуси') и обособяването им като публична държавна собственост.
- Запазване и разширяване на полето при преференции за учаци, определяне на преференции за преподаватели.
- Създаване на система за адекватно и конкурентноспособно заплащане на учителите, която да привлича млади и подготвени специалисти.
- Приравняване на дела за образование от държавния бюджет със средностатистическия такъв в Европейския съюз при равни темпове за срок от три години.
- Създаване на данъчни предпоставки за включване на бизнеса в целевото финансиране на учебните заведения.
- Изготвяне и навлизане на стратегия за развитие на висшето образование, съобразена с Лисабонската стратегия и Болонския процес, на базата на която да бъдат извършени реформи в Закона за висшето образование.
- С оглед на рязкото намаляване и застаряване на преподавателите и учените да се изработи дългосрочна стратегия за кадровия ресурс, която да обвързва заплатата на преподавателите в началните, основни и средни училища с резултатите от на периодичната им атестация.
- По-тясно обвързване на мрежата от учебни заведения и центрове за професионално обучение с нуждите на пазара на труда.

Конкурентноспособност

България като част от Европейския съюз се намира в силна конкурентна среда. Този естествен принцип влияе положително върху развитието, тъй като се оказва сериозен стимул за напредък и иновации. За да бъде България конкурентноспособна в тази среда, за образованието и науката са нужни множество лостове от страна на институциите и създаване на конкурентен пазар на знанието и науката.

Приоритети за политическо действие:

- Незабавно премахване на порочната и корупционна практика на обучение с повече от един учебник за един учебен курс и замяната ѝ с адекватна конкурсна система със засилен обществен контрол.

- Официален рейтинг на средните и висши училища, на базата на набор от качествени и количествени показатели.
- Цялостно внедряване на европейската система за трансфер на кредити.
- Изработване на ясни и достъпни критерии за кариерно израстване на учителите в средното образование.
- Широко прилагане на съревнованията и олимпиадите в образованието и науката и адекватно премиране на заслужилите с морални и материални награди.
- Обособяване на фонд за проектна дейност, за който да кандидатстват смесени колективи от учени, преподаватели и студенти/ученици.

Ефективност

Основна цел на научната и образователната структура е създаването на образовани и квалифицирани граждани, които да вложат уменията си в системата на националното стопанство. Ефективността се постига, когато системата на образование създава вътрешна конкурентност, условия за социално развитие, реализация и оформяне на гражданска позиция на учащите, реноме на международно ниво и преки и устойчиви връзки с пазара на труда.

„Зелените“ работим за практическата насоченост на научните програми и обвързването им с конкретни управленски политики.

Приоритети за политическо действие:

- Приемственост между отделните нива на обучение.
- Засилване ролята на центровете за кариерно развитие и общите проекти на образованието и науката с бизнеса и неправителствените организации.
- Незабавно въвеждане на екологично образование с обособяване на задължителни и свободноизбираеми дисциплини за ползването на природните ресурси, екологията и устойчивото развитие.
- Насърчаване на работодателите чрез мерки и данъчни стимули за осигуряване на стажове и практики за ученици и студенти, както и за квалификация на работниците и служителите.
- Създаване на фонд за конкурсно финансиране на работещи взаимодействия по проекти за изследвания и иновации между образователните и изследователски центрове и представители на бизнеса.
- Внедряване на нови и ефективни средства и методи на преподаване.
- Обвързване на добрите резултати от учебната дейност с морални и материални стимули, които да повишат икономическия и социалния статус на българските преподаватели.

Здравеопазване

Финансирането на здравната система в България се осъществява основно от публични източници при нисък процент на здравната вноска (6%) и липса на гаранции за пълна събираемост. Участието на доброволните здравноосигурителни фондове е силно ограничено - около 1% от финансирането на здравната система поради отсъствие на пазарни условия за разгръщане на дейността им.

Здравеопазването в България все още не е приоритизирано на никакво ниво в държавното управление и спешно се нуждае от широк политически и граждански консенсус, за да бъде признато за национален приоритет. То е основополагащо за икономическото и социалното развитие на страната ни и тази област на човешкото съществуване се нуждае от големи и дългосрочни инвестиции. След програмите за структурни реформи идва ред на инициативите, свързани с развитието на човешките ресурси.

Някои от основните негативни текущи характеристики на българската система за здравеопазване са: забавяне на процеса на вземане на решения; неправилен подход при диагностиката на заболяванията; фатални резултати от лечението (лекарски грешки); нарастваща нужда от капиталови инвестиции; неефективно използване на системите, което води до ниски постъпления.

Приоритети за политическо действие:

- Напълно нова система за здравно осигуряване.
- Реституция на здравните фондове, национализирани по време на комунистическия режим.
- Изработване на ясен и логичен алгоритъм за финансиране на заведенията на националната система за здравеопазване на базата на ефективно работеща, финансово обоснована методика на база средна продължителност на престоя (пребиваването, пролежаването) на болните в болниците, както и на оборот на леглата.
- Намиране на успешен и ефективно работещ баланс между търсене и предлагане на вътрешболнични и извънболнични услуги.
- Опазване и повишаване качествата на компонентите на околната среда като основа за добро здраве.
- Въвеждане на система с приоритет на превантивните дейности и профилактиката.
- Повишаване качеството на оказваните здравни услуги, включително и подобряване на отношението към пациента.
- Определяне и прилагане на доказани пазарни механизми при разпределянето и управлението на ресурсите в здравеопазването за постигане на високо качество и ефикасност на медицинската помощ.
- Увеличаване на финансирането на здравната система от бюджета, но при условия на ефективен и прозрачен обществен контрол на разходите.

2.3. Стопанство

Земеделие

За дългосрочното устойчиво развитие на земеделието в България смятаме като особено важни развитието на традиционните и създаването на алтернативни биологични производства. Този процес изисква модерни и функционални технологии в земеделските стопанства и създаване на интегриран подход за обвързване на производството с преработвателната промишленост и изкупвателните организации. Уедряването (комасацията) на обработваемите земи може да продължи с оглед на по-ефективното им управление, но този процес да бъде съобразен с въздействието, което би оказал върху околната среда и биологичното разнообразие. Същевременно „Зелените“ сме за развитие на биологично земеделие, насърчавано и чрез държавна субсидия и специализирано обучение.

За особено важно намираме подобряването на условията и инфраструктурата за производството и реализацията на земеделската продукция. От една страна това предполага въвеждане на нови организационни форми на земеделското стопанство - организиране на групи производители за съвместно финансиране и защита на интересите им и стимулирането на млади фермери да започнат земеделска дейност, а от друга - изграждането и подобряването на съществуващата местна инфраструктура, осигуряваща реализация на земеделската продукция - тържища, пазари и специализирани изкупвателни пунктове. От друга страна модернизацията на земеделските стопанства чрез въвеждане на нови производствени технологии е от съществено значение за подобряване на тяхната икономическа ефективност. Специално внимание трябва да се обърне върху развитието на организационните и инфраструктурни мерки при напояването за постигането на висока ефективност при пестеливо използване на водния ресурс.

Приоритетно за успешното развитие на устойчиво земеделие „Зелените“ ще работим за непрекъснато повишаване квалификацията и своевременната информираност на земеделските производители. За да се посрещнат изискванията и предизвикателствата в земеделието е нужно адекватно ниво на технически и икономически знания и умения за новите технологии, биологичното земеделие, качеството и безопасността на земеделската продукция и познания за изискванията и стандартите, произтичащи от българското и европейско законодателство.

Приоритети за политическо действие:

- Идентифициране и промоция на модерни и екологични технологии и подходи за селско стопанство.
- Създаване на програма за действие за подобрен капацитет и координация на организациите на селските стопани. Повишаване конкурентноспособността на земеделието, горското стопанство и хранително-вкусовата промишленост.
- Набелязване на мерки за подобряване на местната специализирана и комунална инфраструктура в селските общини.

- Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания.
- Подпомагане процеса на модернизиране на земеделските стопанства и реструктурирането им в съответствие с изискванията за безопасност на труда, опазване на околната среда, хигиена и хуманно отношение към животните.
- Развитие на земеделски методи, съхраняващи околната среда и компенсиране на производителите в планинските и необлагодетелствани райони, за да поддържат земята си в добро състояние и да се предотврати изоставянето на земя в тези райони. Увеличаване броя на производители на биологични продукти и увеличаване на площите, обработвани по система за биологична продукция.
- Подобряване качеството на живота и увеличаване на възможностите за заетост в селските райони, качество и достъпност на услугите и инфраструктурата.
- Децентрализирано управление и интегрирано местно развитие в селските райони. Изготвяне и прилагане на стратегии за местно развитие.
- Строг контрол при изпълнението на стратегическите планове и програми за развитие на селските райони.

Генно модифицирани организми

Земеделските монокултури, насърчавани от агро-бизнеса, генното модифициране и патентоването на природно формиран белези на организмите застрашават разнообразието при земеделските култури и домашните породи животни като драстично увеличават уязвимостта им към болести.

Генно модифицираните организми (ГМО) променят облика на планетата Земя и подлагат на риск бъдещето на човечеството. Те прекрояват и унищожават фино балансираните природни екосистеми.

ГМО, които достигат до нас под формата на нови сортове семена или като хранителни продукти, излизат от лабораториите много преди края на проучванията за тяхната безопасност.

"Зелените" подкрепяме развитието на познанието за природата и нейните елементарни механизми за съществуване. Същевременно ние сме против разпространението на генно модифицирани организми и продукти с недоказан комплексен ефект върху човешкото тяло и върху заобикалящата ни среда.

"Зелените" ще настояваме за отмяна валидността на патентите върху природно формиран белези на организмите и спирането на процеса на тяхното патентоване.

Приоритети за политическо действие:

- Пълна забрана за освобождаване в природата на жизнеспособни генетично модифицирани организми или части от тях;

- Създаване на механизъм за независим контрол на целия процес по създаване и използване на ГМО.
- При пускане на пазара на храни, произведени от генетично модифицирани организми или на съставки, които са продукт на тяхната жизнена дейност, това да бъде недвусмислено обозначено върху тяхната опаковка, както и да има предупредителен надпис за неяснотите относно дългосрочните последици за човешкото здраве.

Устойчив туризъм

В резултат на свръхинтензивното застрояване по Черноморието и ски курортите България се превърна в евтина дестинация, известна с ниското качество на предлаганите услуги. Всичко това спира развитието на този отрасъл. Ние смятаме, че България трябва да развива само устойчиви форми на туризъм, които запазват природното и културно наследство и подпомагат развитието на местните общности.

Приоритети за политическо действие:

- Активна работа за превръщането на България в качествена туристическа дестинация чрез хармонизиране и прилагане на стратегиите за устойчиво развитие и чрез законови промени.
- Налагане на забрани за: създаването на нови застроителни ядра по Черноморието извън съществуващите селища и курорти; за строителство над 3 етажа в близост до ценни природни територии; за строителство в 200-метровата зона от брега.
- Въвеждане и прилагане на ограничения за създаването на нови ски-курорти в планините и значително разширяване на съществуващите.
- Разработване на процедури, които да осигурят опазването или създаването на архитектурни и културни забележителности в селските райони, в т.ч. и архитектурна цялост на цели селища.
- Премахване на незаконно построени сгради и рекултивация на терените за сметка на нарушителите.

Екологичен транспорт

"Зелените" смятаме, че съществуват възможности за развитието и преминаването към екологични форми на транспорт при никаква загуба и дори повишена полза и сигурност за потребителя. Ние настояваме за въвеждане на екосъобразен, икономичен и комфортен обществен транспорт; създаване на повече възможности за алтернативен транспорт като велосипедния при мерки за повишена сигурност на немоторизираните участници в движението. Необходимо е съобразяване на инфраструктурните проекти в областта на транспорта с принципите за опазване на околната среда, а където е необходимо

и неизбежно нарушаването на тези принципи, да се намират начини за компенсиране на негативните ефекти.

Приоритети за политическо действие:

- В средносрочен план - въвеждане на био-горива с минимум 10% дял в транспорта до 2020 г., доколкото отглеждането на културите за био-горива не е за сметка на прехранването на населението или обезлесяване.
- Разработване и осигуряване на стимули за развитие и популяризиране на обществения, железопътен и автобусен транспорт като най-екологичната алтернатива.
- Основен принцип при производството на био-горива да стане въвеждането на задължително събиране и оползотворяване на отпадните хранителни мазнини и органични отпадъци от домакинствата, леката промишленост, селското стопанство и пречиствателните инсталации.
- Работим за създаването на мрежи от велосипедни алеи и места за безопасно паркиране на велосипеди, като едновременно с това ще проведем широка обществена кампания за насърчаване на велосипедния транспорт.
- Ще създадем стимули за пренасочване на товарния и пътническия превоз от пътната мрежа към железопътните линии.
- Ще работим за пренасочване на държавните инвестиции и тези в рамките на партньорство между частния и обществения сектор от разширяване на летищата към разширяване и подобряване на железопътната мрежа. Ще работим за въвеждане на изискването повишаването на пътния данък да зависи от емисиите, излъчвани от МПС.

Управление на отпадъците

За да бъде устойчива, индустрията трябва да отговаря на няколко основни критерия. Тя трябва да залага главно на възобновяеми суровини, а към невъзобновяемите да подхожда разумно и пестеливо, за да могат и следващите поколения да разполагат със същите ресурси и възможности, както това, населяващо планетата днес. В съвременните условия производствата трябва да са максимално интензивни, а не екстензивни. Индустрията трябва да налага и постоянно да осъвременява стандартите за ефективност, енергоемкост, ресурсоемкост и качество, със стремеж към постоянно намаляване на въздействието върху околната среда и постигането на нулеви вредни емисии и емисии от парникови газове. Отпадъците от производството и консумацията на продукцията трябва да са в максимална степен рециклируеми или биоразградими.

Производства с невъзможен за рециклиране отпадък или такъв, който не е биоразградим, а продуктът не е жизненоважен и без алтернатива, отговаряща на тези условия, трябва да бъдат преустановени. Изхвърлянето на такива отпадъци на сметищата води до отпадъчен материал, който многократно ще

надживее всеки един от нас, а бавното му разграждане води до вредни отлагания в почвите с негативно влияние върху живите организми. Всички индустриални производства се нуждаят от добра организация в справянето с отпадъците си, която да не позволява разхищаване на оползотворими ресурси.. За България е необходимо налагането на мащабни кампании и проекти за рециклиране и преминаването от пожелателно към задължително разделно събиране на отпадъците на домакинствата.

При индустриалните и домакинските отпадъци е необходимо държавната политика да даде стабилна основа на частната инициатива, която да се грижи за управлението на отпадъците на пазарен принцип и в истински конкурентна среда.

Третирането на опасни отпадъци е друга област, в която също предстои много работа в България. Липсва действаща политика и по отношение на органичните отпадъци (биомасата), които трябва да бъдат преработвани в компост (органична тор) и биогорива, а не оставяни на сметището, където заровени сред тонове други отпадъци гният без кислород и водят до отделянето на метан, който е многократно по-силен парников газ от въглеродния диоксид. За тази преработка е необходимо органичните отпадъци от домакинствата, селското стопанство и леката промишленост да се събират в максимално чист вид, отделно от други рециклируеми материали и от опасни отпадъци и да бъдат депонирани в специални предприятия за преработката им.

Приоритети за политическо действие:

- Разработване на стратегии „нулеви отпадъци“.
- Стимулиране на създаването на множество предприятия за преработка на отпадъци, като при това тези предприятия да са локализирани в максимална близост до населените места и големите ферми и фабрики, за да може да се оптимизират разходите по транспорт на отпадъците и да се създава заетост за населението по региони.
- Разработване и налагане на система от стимули за домакинствата като осигуряване на безплатни кофи и контейнери за отделните домове и диференциране на такса смет в зависимост от рециклируемостта на отпадъците.
- Завишаване такса смет на предприятия, произвеждащи големи количества нерещиклируеми отпадъци.
- Завишаване на контрола и санкциите за замърсяване и въвеждане на принципа „замърсителят плаща“.
- Изваждане от употреба на опаковки, торбички и прибори за еднократна употреба от трудноразградими материали.

Строителство и жилищен фонд

Нашата страна има нужда от качествено, сигурно, трайно и естетически издържано строителство. В началото на 21 век сме на ръба на земетръсен

цикъл, с остарял жилищен фонд и ново строителство, голяма част от което е със съмнително качество и устойчивост на земетресения, въпреки че на книга отговаря на всички стандарти. От друга страна вече построеното и това, което се строи, отговаря в минимална степен на стандартите за енергийна ефективност, природосъобразност и ефективно оползотворяване на пространството в града.

Приоритети за политическо действие:

- Приемане на нов Закон за устройство на територията.
- Закриване на МРРБ и създаване на Министерство на строителството и урбанизацията
- Въвеждане на установените в ЕС работещи закони и правилници, отнасящи се до различните видове строителство (в Гърция напр. са разрешени 800 кв.м разгърната застроена площ на 4000 кв.м в крайбрежните райони).
- Промяна на съществуващата система на строителен надзор и по-строги, реално действащи правила за лицензиране.
- Промяна на нормативните актове в посока постигане на реална прозрачност и достъп до информация с възможност за превантивна реакция.
- Превръщане на общественото обсъждане в действителен регулационен механизъм на гражданското общество.
- Премахване на незаконно построени сгради и рекултивация на терените за сметка на нарушителите.

Енергетика

Светът се движи към революционна промяна. В рамките на 21-ви век се очаква изчерпването на икономически значимите запаси от изкопаемите горива: нефт, природен газ, въглища, уран. Човечеството ще бъде принудено да премине от енергетика, основана на изкопаемите горива към ефективна енергетика, чиято основа са възобновяемите източници на енергия.

"Зелените" споделяме разбирането, че България може да има чиста, безопасна, достъпна, стабилна, независима и финансово приемлива за гражданите си енергетика само ако смени енергийните си източници. Този процес трябва да започне веднага.

"Зелените" ще работим за постигане на тази цел с всички възможни политически и граждански средства.

Началото на промяната е максимално ефективно използване на енергийните ресурси. България е най-енергоразхищаващата страна в Европейския съюз - с 2 пъти по-лоши показатели от Румъния и 5-10 пъти по-лоши показатели от различните страни от ЕС-15.

Постепенно придвижване на отрасъла към използване само на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) трябва да се превърне в основната цел за развитие

на енергетиката. България има потенциал да постигне оптимален енергиен микс от енергийна ефективност и ВЕИ, който ще ни позволи да се отделим от вноса на горива и да постигнем енергийна независимост.

Постигането на тази цел не трябва да става за сметка разрушаването на ценни природни места. По отношение на ВЕЦ и мини ВЕЦ страната ни е постигнала и дори надминала потенциала си. При тенденцията на дълготрайно засушаване и нередовни валежи към този източник трябва да се подхожда изключително внимателно и само след задълбочена експертна оценка. В противен случай безразборното строителство на ВЕЦ и мини ВЕЦ, на което сме свидетели през последните години, ще доведе до нарушаване на водния баланс на цели региони, както и до разрушаване на естествените речни екосистеми.

За вятърните турбини също трябва да се прилагат експертният подход и превантивните действия, за да не се допуска строителството на турбини на места, важни за птиците и тяхната миграция, както и на места с редки природни местообитания и естествени ландшафтни комплекси.

Максимална децентрализация, достатъчност, независимост и сигурност на доставките

- чрез децентрализацията ще се повишават възможностите за конкуренция в отрасъла, ще се осигури възможност за навлизане на повече и относително малки участници и дори възможност за отделните домакинства да могат да произвеждат електроенергия и да я предлагат на пазара;
- достатъчността на доставките ще ликвидира възможността за енергийна криза, причинена било от намалено производство или недостиг на суровини.
- постепенно отпадане на вече съществуващите мощности, използващи изкопаеми горива.

Постепенно отпадане на ядрената енергетика, основана на радиоактивен ядрен разпад

"Зелените" се обявяваме за затихване на ядрената енергетика в България. Ние сме категорично против строителството на АЕЦ "Белене" или разширяване на АЕЦ „Козлодуй" и за безусловно прекратяване на каквито и да е процедури по развитието на тези проекти.

По отношение на реактори 5 и 6 в АЕЦ "Козлодуй" ние настояваме за:

- стриктно спазване на правилата за безопасност и налагане на персонални наказания при допускане на инциденти като тези от последните години;
- работа на блоковете не по-дълга от времето за изчерпване на техния ресурс: за блок 5 - 2018 г., а за блок 6 - 2023 г.
- тотална ревизия на всички договори на централата;
- прекратяване финансирането на политически партии и политици със средства на централата.

Нашата главна дългосрочна цел (до 2050 г.) в областта на енергетиката е: „България - държава без изкопаеми горива и ядрена енергетика“. За да се постигне тази цел е необходимо да се изработи адекватна средносрочна стратегия (вкл. и план за действие с финансови показатели) до 2025 г. Тази стратегия трябва да бъде органически обвързана с останалите важни стратегии в страната: националната стратегия за устойчиво развитие, стратегията за екологична фискална реформа, стратегията за околната среда, стратегията за опазване на биологичното разнообразие, секторните и регионалните стратегии и т.н.

Приоритети за политическо действие:

- Постигане на енергийна ефективност, сравнима със страните от централна Европа до 2015 г.
- 25 % от електроенергията да се произвежда от ВЕИ към 2025 г. и над 55 % - към 2050 г.
- 30-45 % от отоплението (вкл. топла вода) да се осигурява от възобновяеми енергийни източници към 2020 г.
- Масово използване на възобновяеми енергийни източници в бита.
- Постигане на поне 10 % биогорива в транспорта към 2020 г.
- Пълноценно участие на България в световния научен обмен в областта на енергийната ефективност и възобновяеми енергийни източници.
- Масово използване на пасивната ефективност и новите материали при проектиране и строителство на сградния фонд в бита, административния сектор и индустрията.
- Прекратяване на корупцията в енергетиката.

За да реализираме тези приоритети, ние ще се фокусираме върху следните дейности:

- Изготвяне на промени в законите и подзаконовите актове;
- Представяне на добри практики от други страни;
- Подкрепа за инициативи, които постигат поставените цели;
- Активно сътрудничество с бизнеса, местните и регионални власти, научната общност;
- Подкрепа за международното сътрудничество.

Подкрепа за общата европейска енергийна стратегия

"Зелените" подкрепяме желанието на все повече европейци, вкл. и политици на всички нива да се изработи една обща енергийна стратегия, в която да се работи за енергийната сигурност, независимост и достъпност на енергията. За целта ние ще реализираме следните допълнителни

Приоритети за политическо действие:

- Работим за недопускане на нови и прекратяване на започналите проекти, които са в противоречие на основните цели и които са на територията на

България: АЕЦ "Белене", нефтопроводите "Бургас - Александруполис", АМБО и „Южен поток“.

- Подкрепяме развитие на енергетиката в югоизточна Европа на пазарни принципи в съответствие с основните цели - безопасност, стабилност, достъпност, независимост, ефективност.
- Работим за развитие на обществена нетърпимост към държавните и частните монополи и корупцията на всички нива в енергетиката.
- Сътрудничим си с институциите на ЕС, другите политически партии от страните на ЕС и гражданското общество на Европа за постигане на общите цели.